

Konferencija
europskih Crkava

Vijeće europskih
biskupskih konferencija

Charta Oecumenica (Ekumenska povelja)

Smjernice za rast suradnje među Crkvama u Europi

"Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu"

Kao Konferencija europskih Crkava (KEK) i kao Vijeće europskih biskupskih konferencija (CCEE), čvrsto smo odlučni u duhu poruke obadvaju Europskih ekumenskih skupova, u Baselu 1989. i u Grazu 1997. god., sačuvati i dalje razvijati među nama naraslo zajedništvo. Zahvaljujemo Trojedinome Bogu što po svome Svetomu Duhu vodi naše korake k sve intenzivnijem zajedništvu.*

Mnogovrsni oblici ekumenske suradnje već su se potvrdili. Vjerni Kristovoj molitvi: "Da svi budu jedno: kao što si Ti Oče u meni i ja u Tebi, tako neka i oni u nama budu jedno, da svijet uzvjeruje da si me Ti poslao" (Iv 17,21), ipak ne smijemo ostati kod sadašnjega stanja. Svjesni svoje krivnje i spremni na obraćenje moramo se truditi prevladati među nama još postojeće podjele, kako bismo zajedno svim narodima vjerodostojno naviještali evanđeosku poruku.

Kroza zajedničko slušanje riječi Božje iz Svetoga Pisma i pozvani na ispovijedanje naše zajedničke vjere, te kroza zajedničko djelovanje u skladu sa spoznatom istinom, želimo dati svjedočanstvo ljubavi i nade za sve ljude. Na našem europskom kontinentu, između Atlantika i Urala, između Sjevernog pola i Sredozemnoga mora, koji je danas više negoli ikada prije prožet pluralnom kulturom, želimo se snagom Evanđelja zauzimati za dostojanstvo ljudske osobe kao Božje slike, te kao Crkve zajedno doprinijeti pomirenju naroda i kultura.

* U Konferenciju Europskih crkava (KEK) učlanjena je većina pravoslavnih, reformiranih, anglikanskih, starokatoličkih i slobodnih Crkava iz Europe. Vijeće europskih biskupskih konferencija (CCEE) obuhvaća katoličke Biskupske konferencije u Europi.

U tom smislu prihvaćamo ovu Povelju kao zajedničku obvezu dijaloga i suradnje. Ona opisuje temeljne ekumenske zadaće iz kojih proizilazi niz smjernica i obveza. Karta bi trebala promicati ekumensku kulturu dijaloga na svim razinama crkvenog života, te u tom smislu stvoriti obvezujuća mjerila. Ipak, ona nema učiteljsko-dogmatski ili crkveno-pravni karakter. Njezina obvezatnost više se sastoji u samoobvezivanju europskih Crkava i ekumenskih organizacija. One mogu na temelju ovoga teksta formulirati za svoja područja vlastite dodatke i zajedničke perspektive, koje će se konkretno baviti njihovim posebnim izazovima i obvezama koje iz njih proizilaze.

I. VJERUJEMO U “JEDNU, SVETU, KATOLIČKU I APOSTOLSKU CRKVVU”

“Nastojte sačuvati jedinstvo Duha, povezani mirom. Jedno tijelo i jedan Duh, kao što ste svojim pozivom pozvani samo k jednoj nadi; jedan Gospodin, jedna vjera i jedno krštenje; jedan Bog i Otac svih, koji je nad svima, djeluje po svima i stanuje u svima” (Ef 4,3-6).

I. Zajedno pozvani na jedinstvo vjere

Evandjeljem Isusa Krista, kako je posvjedočeno u Svetom Pismu i kako je izraženo u ekumenskom Nicejsko-carigradskom vjerovanju (381.), vjerujemo u Trojedinog Boga: Oca, Sina i Duha Svetoga. Budući da ovim vjerovanjem priznajemo “jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu”, onda je naša neminovna ekumenska zadaća da učinimo sve kako bi vidljivim postalo to jedinstvo, koje je uvijek dar Božji.

Vidljivo jedinstvo još uvijek sprječavaju bitne razlike u vjeri. Postoje različita shvaćanja, prije svega o Crkvi i njezinu jedinstvu, o sakramentima i službama. S time se ne smijemo pomiriti. Isus Krist nam je očitovao na križu svoju ljubav i otajstvo pomirenja. U nasljedovanju Krista želimo učiniti sve što nam je moguće da prevladamo probleme i prepreke, koje još postoje i razdvajaju Crkvu.

Obvezujemo se,

- slijediti apostolsku opomenu iz poslanice Efežanima i ustrajno se truditi oko zajedničkog razumijevanja Kristove spasonosne poruke u evanđelju;
- djelovati u jednoj vjeri snagom Duha Svetoga u pravcu vidljivog jedinstva Crkve Isusa Krista, koje nalazi svoj izražaj u međusobno priznatom krštenju i euharistijskom zajedništvu, kao i u zajedničkom svjedočenju i služenju.

II. NA PUTU K VIDLJIVOM ZAJEDNIŠTVU CRKAVA U EUROPI

**“Po tome će svi prepoznati da ste moji učenici:
ako budete ljubili jedan drugoga” (Iv 13,35).**

2. Zajedno naviještati evanđelje

Najvažnija zadaća Crkava u Europi jest zajedno riječju i djelom naviještati Evanđelje za spas svih ljudi. S obzirom na mnogovrsnu dezorijetiranost, udaljavanje od kršćanskih vrijednosti, ali i na raznoliko traženje smisla, posebno su kršćanke i kršćani pozvani da svjedoče svoju vjeru. Zato je potrebno pojačano angažiranje i razmjena iskustava u katezezi i dušebrižništvu u mjesnim zajednicama. Isto je tako važno da cijeli narod Božji zajedno prenosi Evanđelje u društvenu javnost i čini da do izražaja dolazi kroza socijalnu zauzetost i uočavanje političke odgovornosti.

Obvezujemo se,

- razgovarati s drugim Crkvama o našim inicijativama evangelizacije te se oko toga usuglašavati i tako sprječavati štetnu konkurenciju kao i opasnost novih raskola;
- priznavati da svaki čovjek slobodnom odlukom savjesti može birati svoju religijsku i crkvenu pripadnost. Nitko ne smije biti nukan na konverziju moralnim pritiskom ili materijalnim poticajima; isto tako nitko ne smije biti sprječavan u slobodno odlučenoj konverziji.

3. Ići u susret jedni drugima

U duhu Evanđelja moramo zajedno prerađivati povijest kršćanskih Crkava, koja je obilježena mnogim dobrim iskustvima, ali i razdorima, neprijateljstvima, pa i ratnim sukobima. Ljudska krivnja, manjkava ljubav i česta zloraba vjere i Crkava za političke interese teško su naškodile vjerodostojnosti kršćanskog svjedočenja.

Zato ekumenizam počinje za kršćanke i kršćane obnovom srca i spremnošću na pokajanje i obraćenje. U ekumenskom pokretu pomirenje je već poraslo.

Važno je prepoznati duhovne darove u različitim kršćanskim tradicijama, učiti jedni od drugih, kako bismo se obogaćivali. Za daljnji razvoj ekumenizma naročito je potrebno unijeti iskustva i očekivanja mladeži, te prema mogućnostima promicati njihovo sudjelovanje.

Obvezujemo se,

- prevladavati samodostatnost i odstranjivati predrasude, tražiti uzajamni susret i biti na raspolaganju jedni drugima;
- promicati ekumensku otvorenost i suradnju u kršćanskom odgoju, u teološkoj izobrazbi i nadogradnji, kao i u istraživanju.

4. Zajedno djelovati

Ekumenizam se već ostvaruje u različitim oblicima zajedničkog djelovanja. Mnoge kršćanke i kršćani iz različitih Crkava žive i djeluju zajedno u prijateljstvima, u susjedstvu, u pozivu i u svojim obiteljima. Posebno se mora pomagati mješovitim brakovima da žive ekumenizam u svojoj svakodnevnici.

Preporučujemo osnivanje i uzdržavanje bilateralnih i multilateralnih ekumenskih tijela na mjesnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Nužno je na europskoj razini jačati suradnju između Konferencije europskih Crkava i Vijeća europskih biskupskih konferencija te održavati daljnje Europske ekumenske susrete.

Kod nesporeda između Crkava trebaju biti inicirani odnosno poduprti napori posredovanja i mira.

Obvezujemo se,

- zajedno djelovati na svim razinama crkvenog života, gdje postoje pretpostavke za to i gdje se tomu ne protive razlozi vjere ili veća svrsishodnost;
- braniti prava manjina i pripomoći razgradnji nesporeda i predrasuda između većinskih i manjinskih Crkava u našim zemljama.

5. Zajednički moliti

Ekumenizam živi od toga, da zajedno slušamo Božju riječ i dopustimo Svetomu Duhu da djeluje u nama i po nama. Snagom po tome primljene milosti postoje danas raznovrsna nastojanja da se molitvama i bogoslužjima produbi duhovno zajedništvo među Crkvama i moli za vidljivo jedinstvo Crkve Kristove. Posebno bolni znak podjele među mnogim kršćanskim Crkvama jest nedostajuće euharistijsko zajedništvo.

U nekim Crkvama postoje suzdržanosti prema zajedničkim ekumenskim molitvama. Ipak, mnoga ekumenska bogoslužja, zajedničke pjesme i molitve, posebno Oče naš, obilježavaju našu kršćansku duhovnost.

Obvezujemo se,

- moliti jedni za druge i za kršćansko jedinstvo;
- upoznavati i cijeniti bogoslužja i daljnje oblike duhovnog života drugih Crkava;
- kročiti ususret cilju euharistijskog zajedništva.

6. Nastaviti dijaloge

Naša u Kristu utemeljena povezanost od fundamentalnog je značenja nasuprot našim različitim teološkim i etičkim pozicijama. Za razliku od darovane nam i obogaćujuće različitosti, ipak su suprotnosti u nauku, u etičkim pitanjima i u crkveno-pravnim odredbama vodile i k razdvajanju među Crkvama; u tome su često igrale odlučujuću ulogu posebne povijesne prilike i različita kulturna obilježja.

Da bi se produbilo ekumensko zajedništvo, treba bezuvjetno nastaviti zauzimati se oko konsenzusa u vjeri. Bez jedinstva u vjeri nema punog crkvenog zajedništva. Dijalog nema alternative.

Obvezujemo se,

- savjesno i intenzivno nastaviti dijalog među našim Crkvama na raznim crkvenim razinama kao i ispitati što bi se od rezultata dijaloga moglo i trebalo službeno crkveno proglasiti kao obvezujuće;
- u sporovima, posebno kada u pitanjima vjere i etike prijeti opasnost raskola, tražiti razgovor i takva pitanja raspravljati zajedno u svjetlu Evandjelja.

III.

NAŠA ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST U EUROPI

*“Blago mirotvorcima, jer će se zvati sinovima Božjim”
(Mt 5,9).*

7. Europu suoblikovati

Tijekom stoljeća razvila se religiozno i kulturno pretežno kršćanski opečaćena Europa. Istovremeno je kroza nesavršenosti kršćana u Europi i izvan njezinih granica učinjeno mnogo zla. Priznajemo suodgovornost u toj krivnji i molimo Boga i ljude za oprostjenje.

Naša vjera pomaže nam učiti iz prošlosti i zauzimati se za to da kršćanska vjera i ljubav prema bližnjemu zrače nadu za moral i etiku, za naobrazbu i kulturu, za politiku i gospodarstvo u Europi i u cijelom svijetu.

Crkve podržavaju ujedinjenje europskog kontinenta. Bez zajedničkih vrednota ne može se postići trajno jedinstvo. Uvjereni smo da duhovna baština kršćanstva predstavlja nadahnjujuću snagu za obogaćenje Europe. Na temelju naše kršćanske vjere zauzimamo se za humanu i socijalnu Europu, u kojoj se vrednuju ljudska prava i temeljne vrednote mira, pravde, slobode, tolerancije, sudjelovanja i solidarnosti. Potcrtavamo poštivanje života, vrijednost braka i obitelji, prvenstvo zauzimanja za siromašne, spremnost na praštanje i u svemu milosrđe.

Kao Crkve i kao međunarodne zajednice moramo se suprotstaviti opasnosti da se Europa razvija u smjeru integriranog Zapada i dezintegriranog Istoka. Također se mora paziti i socijalnu razliku Sjever - Jug. Istovremeno treba izbjegavati svaki eurocentrizam, te jačati odgovornost Europe za cijelo čovječanstvo, posebno za siromašne u cijelom svijetu.

Obvezujemo se,

- sporazumijevati se jedni s drugima o sadržajima i ciljevima naše socijalne odgovornosti i što je moguće više zajednički zastupati želje i vizije Crkava naspram sekularnim europskim institucijama;
- braniti temeljne vrednote od svih napadanja;
- suprotstaviti se svakom pokušaju zlouporabe religije i Crkve za etničke ili nacionalističke svrhe.

8. Pomirivati narode i kulture

Mnogovrsnost regionalnih, nacionalnih, kulturnih i vjerskih tradicija smatramo bogatstvom Europe. S obzirom na brojne sporove zadaća je Crkava da zajednički služe i pomirenju naroda i kultura. Znamo da je za to isto tako važna pretpostavka mir među Crkvama.

Naša zajednička nastojanja usmjeruju se na prosudbu i rješavanje političkih i socijalnih pitanja u svjetlu Evanđelja. Budući da vrednujemo osobu i dostojanstvo svakoga čovjeka kao slike Božje, zauzimamo se za apsolutnu jednakovrijednost svih ljudi.

Kao Crkve želimo zajednički promicati proces demokratizacije u Europi. Zalažemo se za poredak mira na temelju nenasilnih rješavanja sukoba. Osuđujemo svaki oblik nasilja nad čovjekom, posebno nad ženama i djecom.

Pomirenje uključuje promicanje socijalne pravednosti u i među svim narodima, prije svega prevladavanje jaza između siromašnih i bogatih, kao i nezaposlenosti. Zajedno želimo doprinijeti da migranti i migrantkinje, izbjegli i oni koji traže azil budu u Europi prihvaćeni dostojno čovjeka.

Obvezujemo se,

- suprotstavljati se svakom obliku nacionalizma, koji vodi ugnjetavanju drugih naroda i nacionalnih manjina, i zauzimati se za nenasilna rješenja;
- jačati položaj i jednakopravnost žena u svim životnim područjima kao i podržavati pravedno zajedništvo žena i muškaraca u Crkvi i društvu.

9. Očuvati stvorenje

U vjeri u ljubav Boga, Stvoritelja, spoznajemo zahvalno dar stvorenja, vrijednost i ljepotu prirode. No sa zaprepaštenjem gledamo kako se dobra zemlje iskorištavaju bez obaziranja na njihovu vlastitu vrijednost, ne vodeći računa o njihovoj ograničenosti i o dobru budućih pokoljenja.

Želimo se zajedno zauzimati za postojane životne uvjete za cjelokupno stvorenje. U odgovornosti pred Bogom moramo zajednički postaviti i dalje razvijati kriterije koji se tiču onoga što ljudi doduše znanstveno i tehnološki mogu, ali etički ne smiju činiti. U svakom slučaju jedinstveno dostojanstvo svakog čovjeka mora imati prednost pred onim što je tehnički ostvarivo.

Preporučujemo da se u europskim Crkvama uvede ekumenski dan molitve za očuvanje stvorenja.

Obvezujemo se,

- dalje razvijati stil života, u kojemu ćemo nasprot vladavini gospodarskih i potrošačkih prisila vrijednost polagati na odgovornu i postojanu kvalitetu života;
- podupirati crkvene organizacije za okoliš i ekumenske mreže u njihovoj odgovornosti za očuvanje stvorenja.

10. Produbljavati zajedništvo sa židovstvom

Jedinstveno zajedništvo povezuje nas s izraelskim narodom, s kojim je Bog sklopio vječni Savez. U vjeri znamo da su naša židovska sestre i braća "Božji ljubimci i to poradi otaca. Jer neopozivi su milost i poziv, koje Bog daje" (Rim 11,28-29). Njima pripada "posinjenje i Slava, Savezi i zakonodavstvo, bogoštovlje i obećanja, oni imaju oce i od njih po tijelu potječe Krist" (Rim 9,4-5).

Žalimo i osuđujemo sve manifestacije antisemitizma, kao i izljeve mržnje i progone. Za kršćansko protužidovstvo molimo Boga za oprostjenje a našu židovsku braću i sestre za pomirenje.

Prijeko je potrebno, u navještaju i podučavanju, u nauku i životu naših Crkava, posvećivati duboku povezanost kršćanske vjere sa židovstvom te podupirati kršćansko-židovsku suradnju.

Obvezujemo se,

- suprotstavljati se svim oblicima antisemitizma i antijudaizma u Crkvi i društvu;
- tražiti i intenzivirati dijalog s našom židovskom braćom i sestrama na svim razinama.

II. Njegovati odnose prema islamu

Već stoljećima muslimani žive u Europi. Oni čine u nekim europskim zemljama jake manjine. Pri tome je bilo i ima puno dobrih kontakata i susjedstva između muslimana i kršćana, ali i izrazitih suzdržanosti i predrasuda na obje strane. One počivaju na tužnim iskustvima u povijesti i u najnovijoj prošlosti.

Susret između kršćana i muslimana kao i kršćansko-islamski dijalog želimo intenzivirati na svim razinama. Posebno preporučujemo međusobni razgovor o vjeri u jednoga Boga te pojašnjavanje shvaćanja ljudskih prava.

Obvezujemo se,

- muslimane susretati s poštovanjem;
- s muslimanima surađivati kod zajedničkih problema.

12. Susret s drugim religijama i svjetonazorima

Pluralnost vjerskih i svjetonazorskih uvjerenja i oblika života postala je obilježjem europske kulture. Istočne religije i nove religijske zajednice šire se te također nailaze na zanimanje mnogih kršćanki i kršćana. Također je sve više ljudi koji odbacuju kršćansku vjeru, drže se prema njoj ravnodušno ili slijede druge svjetonazore.

Želimo ozbiljno uzeti kritična pitanja koja nam se postavljaju i zajedno nastojati oko poštenog sučeljavanja. Pri tome valja razlikovati s kojim zajednicama trebaju biti traženi dijalozi i susreti, a pred kojima s kršćanskog stajališta treba upozoriti.

Obvezujemo se,

- priznavati slobodu vjere i savjesti ljudi i zajednica i zauzimati se da u okviru važećega prava smiju pojedinačno i zajednički, privatno i javno prakticirati svoju religiju ili svjetonazor;
- biti otvoreni za razgovor sa svim ljudima dobre volje, zajedničke poslove rješavati s njima i svjedočiti im kršćansku vjeru.

**Isus Krist, kao Gospodin jedne Crkve,
naša je najveća nada za pomirenje i mir.
U njegovo ime želimo nastaviti zajednički put u Europi.
Molimo Boga za pomoć njegova Svetoga Duha.**

*“Bog nade ispunio nas svakom radošću i mirom u vjeri,
da izobilujemo u nadi snagom Duha Svetoga” (Rim, 15,13).*

Kao predsjednici Konferencije europskih Crkava i Vijeća europskih biskupskih konferencija preporučujemo ovu Ekumensku povelju kao temeljni tekst svim Crkvama i Biskupskim konferencijama Europe da je prihvate i sprovede prilagođeno svome vlastitom kontekstu.

S ovom preporukom potpisujemo ovu Ekumensku povelju prigodom Europskog ekumenskog susreta na prvu nedjelju nakon zajedničkog Uskrsa godine 2001.

Strasbourg, 22. travnja 2001.

Metropolita Jérémie
Predsjednik
Konferencije europskih crkava

Kardinal Miloslav Vlk
Predsjednik Vijeća
Biskupskih konferencija Europe

(S njemačkoga preveo Niko Ikić)

Treći Europski ekumenski susret u Strasbourgu od 17. do 22. travnja 2001. (prvi je bio u Baselu 1989., a drugi u Grazu 1997.), bio je organiziran na razini delegata članica KEK-a i CCEE-a. Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Hrvatske predstavljali su njihovi predsjednici: kardinal Vinko Puljić i nadbiskup Josip Bozanić. Zbog osobnog zanimanja nazočan je bio i prevoditelj ovog dokumenta.

Ideja *Charta oecumenica* (Ekumenska povelja) datira od Europskog ekumenskog susreta održanog u Grazu 1997. god.* Dokument je nastajao u više faza a izrađivale su ga zajedničke komisije. Dokument je izvorno napisan na njemačkom jeziku. - *Napomena prevoditelja.*

* Više o tom susretu s priloženim temeljnim tekstom u prijevodu vidi: F. TOPIĆ, *Drugi Europski ekumenski sabor*, u: *Vrhbosnensia* I (1/1997) 110-123.